

Міністерство освіти і науки України
Західноукраїнський національний університет
Юридичний факультет

Кафедра цивільного права і процесу

МІЖДИСЦИПЛІНАРНА КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни : Цивільне право

на тему: “Розвиток юридичного консалтингу в Україні: проблеми та
перспективи”

Студентка групи:

Фасолька Аліна Миколаївна

Керівник : д.ю.н., професор

Лукасевич-Крутник Ірина Степанівна

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS ____

Члени комісії _____

(підпис)

(прізвище та
ініціали)

Тернопіль 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
Розділ 1. Теоретичні засади юридичного консалтингу.....	4
1.1 Поняття та сутність юридичного консалтингу.....	4
1.2 Види юридичного консалтингу.....	6
1.3 Правове регулювання юридичних консультаційних послуг.....	8
Висновки до розділ 1.....	10
Розділ 2 Сучасний стан юридичного консалтингу в Україні.....	12
2.1 Основні суб'єкти ринку юридичних послуг.....	12
2.2 Попит на юридичний консалтинг: ключові тенденції.....	14
2.3 Проблеми розвитку юридичного консалтингу.....	17
Висновки до розділ 2.....	20
Розділ 3 Преспективи розвитку юридичного консалтингу в Україні.....	21
3.1 Вплив цифрових технологій на консалтингові послуги.....	21
3.2 Зарубіжний досвід і можливостей його адаптацій.....	24
3.3 Шляхи вдосконалення правового регулювання юридичного консалтингу....	26
Висновки до розділ 3.....	29
Висновки.....	31
Список використаних джерел.....	33
Додатки.....	35

ВСТУП

Юридичний консалтинг є однією з найдинамічніших та найважливіших сфер правової практики, що відіграє ключову роль у формуванні правової держави та захисті інтересів громадян і бізнесу. В умовах реформування правової системи України, європейської інтеграції та цифровізації юридичні послуги зазнають якісних змін. Саме тому дослідження розвитку юридичного консалтингу, аналіз проблем та пошук шляхів їх подолання є вкрай актуальними.

Метою курсової роботи є комплексне дослідження сучасного стану та перспектив юридичного консалтингу в Україні, аналіз проблемних аспектів його правового регулювання та пропозиції щодо вдосконалення.

Завданнями курсової роботи є:

- визначити поняття та функції юридичного консалтингу;
- з'ясувати його місце у системі цивільного права;
- проаналізувати сучасний стан та учасників ринку юридичних послуг;
- визначити основні проблеми розвитку юридичного консалтингу;
- дослідити вплив цифрових технологій та міжнародного досвіду на консалтингову практику;
- сформулювати пропозиції щодо удосконалення правового регулювання.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у процесі надання юридичних консалтингових послуг.

Предметом дослідження є правові засади діяльності у сфері юридичного консалтингу та механізми їх удосконалення в умовах сучасної України.

Методи дослідження: аналіз нормативно-правових актів, порівняльно-правовий метод, узагальнення наукових позицій, емпіричний аналіз ринку юридичних послуг.

Актуальність теми полягає в тому, що розвиток якісного юридичного консалтингу сприяє не лише задоволенню правових потреб громадян і бізнесу, а й формуванню довіри до правової системи загалом.

Розділ 1

Теоретичні засади юридичного консалтингу

1.1. Поняття та сутність юридичного консалтингу

Юридичний консалтинг – це одна з провідних форм професійної правової допомоги, що передбачає надання кваліфікованих консультацій, аналіз правових ситуацій, підготовку правових висновків та документів з метою забезпечення правової безпеки діяльності клієнта. У широкому розумінні юридичний консалтинг охоплює спектр послуг, які пов'язані з профілактикою правопорушень, мінімізацією юридичних ризиків, плануванням правової стратегії і забезпеченням відповідності діяльності клієнта нормам законодавства [1, с. 45].

Поняття «юридичний консалтинг» походить від англійського слова «consulting» – консультування, порада. У вітчизняній теорії права цей термін набув обігу лише в останні десятиріччя під впливом європейської та американської правової практики. На відміну від традиційного консультування, юридичний консалтинг має комплексний та стратегічний характер, що охоплює не лише надання консультацій, а й розробку правових рішень, адаптованих до бізнес-моделі, галузі діяльності або індивідуальних потреб клієнта [2, с. 187].

Сутність юридичного консалтингу полягає в забезпеченні законності рішень та дій суб'єктів господарювання, органів влади, фізичних осіб, у створенні системи правового супроводу, яка забезпечує ефективність та правову захищеність в умовах змінного законодавчого поля. У цьому контексті юридичний консалтинг можна розглядати як форму спеціалізованої інтелектуальної послуги, що спрямована на формування правової позиції клієнта, прогнозування правових наслідків та мінімізацію потенційних ризиків [3, с. 12].

Основними суб'єктами, які надають юридичний консалтинг, є адвокати, юристи, юридичні компанії, міжнародні консалтингові фірми, внутрішні

правові відділи підприємств. Їх діяльність передбачає використання не лише юридичних знань, але й навичок аналітики, стратегічного планування, управління конфліктами, переговорів та комплаєнсу [4, с. 88].

Особливістю сучасного юридичного консалтингу є його міждисциплінарність. Для ефективного надання правової допомоги юрист повинен орієнтуватися не лише в праві, а й у суміжних сферах: економіці, менеджменті, фінансах, ІТ, податковому регулюванні. Це зумовлено складністю сучасного бізнес-середовища, глобалізацією та зростанням вимог до юридичної грамотності організацій [5, с. 33].

Юридичний консалтинг умовно поділяється на два основних напрями: превентивний та реактивний. Превентивний консалтинг зосереджується на запобіганні правовим проблемам, через аудит договорів, юридичний супровід угод, розробку внутрішньої нормативної документації. Реактивний – застосовується у випадках, коли вже виникла правова проблема і клієнт потребує захисту своїх прав у судовому або адміністративному порядку [6, с. 321].

У країнах Європейського Союзу, США та Великобританії юридичний консалтинг розглядається як окрема сфера правового бізнесу з високим рівнем спеціалізації. У цих юрисдикціях існують чіткі стандарти професійної етики, вимоги до сертифікації та незалежності консультантів. Такий підхід забезпечує довіру до консалтингових послуг та підвищує якість правового супроводу [7, с. 143].

В Україні юридичний консалтинг формувався у період трансформації правової системи з радянської до ринково-орієнтованої. У 1990–2000-х роках виникли перші приватні юридичні фірми, орієнтовані на надання консалтингових послуг бізнесу, зокрема з питань приватизації, реструктуризації, зовнішньоекономічної діяльності. З часом з'явилися вузькоспеціалізовані фірми, що працювали у сферах податкового консалтингу, земельного права, корпоративного управління тощо [8, с. 19].

Наразі в Україні спостерігається розширення спектру юридичних

консалтингових послуг, зокрема в умовах війни та кризи. Юристи консультують з питань відшкодування збитків, отримання статусу внутрішньо переміщеної особи, воєнного стану, мобілізації, правового регулювання гуманітарної допомоги, ведення бізнесу в умовах форс-мажору. Це свідчить про адаптивність юридичного консалтингу до викликів часу та його соціальну значущість [9].

Отже, юридичний консалтинг є важливим елементом правового ринку, що поєднує глибоке знання права з вмінням його адаптації до потреб клієнта. Успішний юридичний консалтинг ґрунтується на професійній етиці, довірі, безперервному розвитку фахівця та здатності інтегрувати новітні технології у практику. У майбутньому саме здатність надавати інноваційні, персоналізовані та ефективні правові рішення визначатиме успіх юридичних консультантів у конкурентному середовищі.

1.2. Види юридичного консалтингу

Юридичний консалтинг є багатогранною сферою, яка охоплює широкий спектр спеціалізованих послуг, що надаються в залежності від потреб клієнтів, сфери їхньої діяльності та правових обставин. Для ефективного аналізу і систематизації цієї діяльності існують різноманітні класифікації видів юридичного консалтингу. Найбільш поширеним підходом є поділ юридичних консалтингових послуг за характером наданої допомоги, за галузевою спеціалізацією, за правовими ситуаціями, в яких виникає потреба в юридичному супро...

Одна з основних класифікацій поділяє юридичний консалтинг на загальний і спеціалізований. Загальний консалтинг охоплює універсальні послуги з правового супроводу, що можуть стосуватись будь-якої юридичної особи чи фізичної особи-підприємця: правовий аналіз договорів, представництво інтересів, надання правових висновків, консультації з питань цивільного, господарського чи трудового законодавства. Спеціалізований консалтинг, у свою чергу, зосереджений на вузьких галузях права: податкове право, земельне пр...

Іншим критерієм класифікації є характер правових ситуацій. У цьому

аспекті вирізняють стратегічний і тактичний юридичний консалтинг. Стратегічний спрямований на довгострокове правове планування, побудову правової моделі бізнесу, комплаєнс, оптимізацію структур власності, планування транзакцій. Тактичний консалтинг, навпаки, зосереджується на вирішенні поточних юридичних питань, що виникають у процесі щоденної діяльності підприємства або приватної особи [1, с. 52].

Юридичний консалтинг також класифікують за способом надання послуг: аутсорсинговий консалтинг, інхаус-консалтинг, проєктний консалтинг. Аутсорсинг передбачає залучення зовнішніх юридичних компаній або незалежних консультантів для виконання правових завдань. Інхаус-консалтинг – це діяльність внутрішніх юридичних відділів компаній. Проєктний консалтинг – форма співпраці, при якій юридичні послуги надаються виключно в межах одного проєкту, наприклад, реструктуризації підприємства або супроводу злиття [2, с...

Окремо варто розглянути поділ юридичного консалтингу за цільовою аудиторією: консалтинг для бізнесу, для фізичних осіб, для державних установ та міжнародних організацій. Кожен із цих сегментів має свою специфіку. Наприклад, бізнес-юридичний консалтинг зосереджений на оптимізації договірної роботи, дотриманні податкових вимог, корпоративному управлінні, тоді як консалтинг для фізичних осіб частіше пов'язаний з питаннями спадщини, сімейного права, захисту прав споживачів тощо [3, с. 91].

У межах міжнародного консалтингу окремо виділяють транснаціональний юридичний консалтинг, який орієнтований на надання правової допомоги в умовах мультиюрисдикційних відносин. Це охоплює питання міжнародної торгівлі, захисту іноземних інвестицій, комплаєнсу з міжнародними стандартами (наприклад, FATCA, GDPR) [4, с. 17].

Особливе місце займає кризовий юридичний консалтинг. Його актуальність зросла в умовах політичної нестабільності, воєнного стану, економічної кризи. У таких ситуаціях юристи надають допомогу з правового регулювання форс-мажорних обставин, захисту активів, відшкодування шкоди,

переміщення бізнесу, отримання компенсацій та грантів, супроводу судових процесів, пов'язаних з порушенням прав у кризовий період [5, с. 60].

Зважаючи на сучасні тенденції, активно розвиваються інноваційні напрями юридичного консалтингу: legal tech-консалтинг, ІР-консалтинг, етичний консалтинг. Legal tech передбачає впровадження технологій у правову сферу, автоматизацію юридичних процесів, розробку цифрових сервісів для клієнтів. ІР-консалтинг пов'язаний із правами інтелектуальної власності, авторським правом, реєстрацією торгових марок, патентів. Етичний консалтинг стосується формування внутрішніх політик відповідальності, захисту даних, з...

Отже, юридичний консалтинг охоплює багато напрямів, що дозволяє ефективно реагувати на різноманітні виклики сучасного правового середовища. Його поділ на види дозволяє адаптувати підхід до кожного окремого клієнта, враховуючи специфіку його діяльності, галузі, юрисдикції та особистих правових потреб. Така гнучкість і спеціалізація створює передумови для високоякісного надання правових послуг і розвитку правової культури в суспільстві.

1.3. Правове регулювання юридичних консультаційних послуг

Правове регулювання юридичного консалтингу в Україні охоплює сукупність норм, які визначають умови, форми та принципи надання консультаційних правових послуг суб'єктами юридичного ринку. Оскільки юридичний консалтинг не є окремо виокремленим видом правової діяльності у законодавстві, його регулювання здійснюється через загальні положення цивільного, господарського, податкового та спеціального права [2, с. 51].

Основу правового регулювання складає Цивільний кодекс України, зокрема положення про зобов'язання з надання послуг (глава 63), які прямо стосуються правовідносин між консультантом і клієнтом. Такі послуги, відповідно до статті 901 ЦКУ, надаються на підставі договору, умови якого визначають обсяг консультацій, терміни, вартість та відповідальність сторін [1, с. 212].

Також слід звернути увагу на Закон України «Про адвокатуру та

адвокатську діяльність», який надає чітке нормативне визначення статусу адвоката і його повноважень, зокрема права надавати правову допомогу, консультації та роз'яснення з правових питань. Але не всі юридичні консультанти є адвокатами — юридичні фірми, приватні юристи та юридичні відділи підприємств надають правові послуги на підставі договору цивільно-правового характеру, і їхня діяльність регулюється іншими нормами [5, с. 88].

Таким чином, юридичний консалтинг в Україні має дві основні правові моделі: адвокатську та позаадвокатську. Перша підпадає під дію профільного закону, друга — регулюється загальними нормами господарського та цивільного законодавства. Водночас, це створює правові прогалини у визначенні єдиних стандартів якості, етичних норм і механізмів відповідальності [3, с. 96].

Важливу роль у регулюванні відіграє Господарський кодекс України, особливо його положення щодо правового статусу суб'єктів господарювання, ліцензування окремих видів діяльності (у випадку представництва у судах), а також договірної діяльності юридичних осіб [7, с. 118].

Також консалтинг підпадає під дію Податкового кодексу України, оскільки оплата за юридичні послуги є об'єктом оподаткування. Зокрема, для юридичних компаній важливо правильно визначати дохід, витрати, систему оподаткування (загальна чи спрощена), ставку ПДВ, якщо обороти перевищують встановлений поріг [8, с. 242].

Незважаючи на відсутність окремого закону про юридичний консалтинг, певне регулювання здійснюється через підзаконні акти та судову практику. Наприклад, практика Верховного Суду України свідчить про тенденцію до розширення підходів у тлумаченні прав і обов'язків сторін договору про надання правових послуг, навіть якщо вони не мають статусу адвоката [4, с. 174].

Окремо варто згадати про етичні стандарти юридичної професії, які хоч і не є обов'язковими для неадвокатів, проте у міжнародній практиці та в провідних українських юридичних компаніях є частиною корпоративних політик. Зокрема, застосовується Кодекс професійної етики адвоката (2012),

рекомендації Ради Європейських адвокатських асоціацій (CCBE), а також внутрішні корпоративні кодекси [6, с. 66].

На міжнародному рівні, Україна поступово імплементує стандарти Європейського Союзу, пов'язані з правом на доступ до правової допомоги, свободою здійснення адвокатської діяльності та захистом персональних даних клієнтів. Наприклад, практика Європейського суду з прав людини визнає важливість незалежності правничих консультантів і рівності сторін у правовому процесі. Це створює перспективу для гармонізації українського законодавства з європейськими підходами [10, с. 153].

Проблемою залишається відсутність уніфікованої нормативної бази для всіх учасників ринку юридичних послуг, крім адвокатів. Це ускладнює запровадження єдиних стандартів професійної етики, сертифікації, вимог до освіти, страхування професійної відповідальності тощо. У деяких країнах (наприклад, Німеччині, Франції, Польщі) всі юридичні консультанти підпадають під спільні рамки професійного регулювання [9, с. 45].

У контексті цифровізації, постає новий виклик — регулювання онлайн-консультацій та юридичних платформ, які пропонують автоматизовані послуги. Наразі в Україні не існує спеціального регламенту щодо правового статусу подібних сервісів, хоча в країнах ЄС розробляються стандарти кібербезпеки, етики ШІ у праві та захисту споживачів онлайн-послуг [11, с. 199].

Таким чином, правове регулювання юридичного консалтингу в Україні базується на множинних джерелах і має фрагментарний характер. Це створює як гнучкість у здійсненні консалтингової діяльності, так і певні ризики, пов'язані з відсутністю контролю та уніфікації. Для ефективного розвитку галузі потрібне системне оновлення правового поля, ухвалення спеціального закону або, принаймні, запровадження єдиного реєстру юридичних консультантів із чітко прописаними вимогами до кваліфікації, звітності та етики.

Висновки до розділу 1

У першому розділі міждисциплінарної курсової роботи було досліджено

ключові теоретичні аспекти юридичного консалтингу, що дозволило сформулювати комплексне уявлення про сутність, природу, види та правову основу цієї діяльності в Україні.

По-перше, юридичний консалтинг є специфічною формою надання правової допомоги, що охоплює консультування, аналітику, юридичний супровід, підготовку документів та експертні висновки. Його сутність полягає в наданні фахових порад клієнтам з різноманітних правових питань задля запобігання ризикам, підвищення юридичної обізнаності та забезпечення відповідності діям вимогам законодавства.

По-друге, класифікація юридичного консалтингу демонструє багатогранність цієї діяльності. Вона включає стратегічний, поточний, спеціалізований, галузевий консалтинг, а також поділяється за формами на індивідуальний, командний, внутрішній та зовнішній. Така типологія свідчить про потребу в диференційованому підході до підготовки фахівців і формуванні правового сервісу в різних секторах.

По-третє, правове регулювання юридичного консалтингу в Україні здійснюється фрагментарно, без єдиного системного закону. Нормативну базу формують положення Цивільного, Господарського, Податкового кодексів, а також Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Водночас, значна частина юридичних консультантів не підпадає під статус адвокатів, що створює колізії в сфері відповідальності, етики та доступу до професії. Актуальним є питання розроблення єдиних стандартів надання юридичних консультаційних послуг.

Загалом, аналіз теоретичних засад юридичного консалтингу свідчить про формування в Україні окремої сфери професійної правової допомоги, яка потребує належного правового регулювання, методичного забезпечення та інтеграції в європейський правовий простір. У наступному розділі буде розглянуто сучасний стан ринку юридичних консультацій в Україні, його структуру, ключових суб'єктів і наявні проблеми.

Розділ 2

Сучасний стан юридичного консалтингу в Україні

2.1 Основні суб'єкти ринку юридичних послуг

Юридичний ринок в Україні є одним із найбільш динамічних сегментів сфери послуг, і впродовж останніх десятиліть він пройшов шлях від фрагментарної системи правової допомоги до сформованого конкурентного простору, у якому діють різноманітні суб'єкти — від адвокатів до транснаціональних юридичних фірм. У цьому контексті юридичний консалтинг виступає окремим напрямом професійної правничої діяльності, який обслуговує як бізнес-середовище, так і фізичних осіб у складних правових питаннях.

До основних суб'єктів ринку юридичного консалтингу в Україні можна віднести кілька ключових категорій, які відрізняються за формою організації, обсягом діяльності, клієнтською базою та характером надаваних послуг.

Адвокатські об'єднання та бюро

Адвокатура є конституційно визначеною інституцією, яка має виключне право на представництво у судах в окремих категоріях справ. Відповідно до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», адвокат має право надавати правову допомогу у формі консультацій, складання документів, захисту прав та інтересів у судах [3, с. 78]. Багато адвокатських бюро в Україні, зокрема в Києві, Харкові, Львові, спеціалізуються саме на консалтингових послугах для бізнесу: податковий консалтинг, корпоративне право, міжнародне структурування активів, due diligence тощо.

Юридичні фірми та консалтингові компанії

Найбільш активними гравцями на ринку є юридичні фірми, які працюють

як у національному, так і в міжнародному правовому полі. Серед найвідоміших — "Asters", "Sayenko Kharenko", "Arzinger", "Baker McKenzie", "Integrites", які регулярно потрапляють до рейтингів *Legal 500*, *Chambers Europe* та *IFLR1000* [6, с. 43]. Ці компанії мають структуру, що передбачає відділи з окремих галузей права, командну роботу аналітиків і юристів, а також постійну взаємодію з міжнародними клієнтами.

Особливістю юридичних фірм є надання комплексних консалтингових рішень — від первинної оцінки правового ризику до супроводу угод M&A (злиття і поглинання), корпоративного управління, комплаєнсу, антикорупційної політики. На відміну від адвокатів, фірми діють на підставі цивільно-правових договорів, і лише окремі члени команди мають статус адвокатів для участі в судових процесах.

Внутрішні юридичні департаменти компаній

Іншою категорією суб'єктів консалтингу є внутрішні юридичні служби підприємств, особливо середнього та великого бізнесу. Їх основне завдання — забезпечення правової підтримки господарської діяльності підприємства, участь у переговорах, захист інтересів у спорах з контролюючими органами. Вони, як правило, не надають послуги зовнішнім клієнтам, але самі активно залучають зовнішніх консультантів для спеціалізованих чи складних завдань [2, с. 64].

Приватні юристи та фрілансери

Помітною групою є приватні практикуючі юристи, які часто надають послуги фізичним особам або малому бізнесу. Зазвичай вони мають вузьку спеціалізацію (сімейне, трудове, адміністративне право) та працюють без реєстрації адвокатського статусу. Вони діють на основі договорів про надання послуг або працюють як фізичні особи-підприємці (ФОП) [4, с. 93].

З розвитком цифрових технологій з'явилася також нова форма — юридичні фрілансери, які надають послуги через онлайн-платформи або працюють віддалено для іноземних компаній, зокрема у сфері ІТ-права, інтелектуальної власності та міжнародного контрактного права [9, с. 27].

Онлайн-платформи та юридичні стартапи

Становлення юридичних онлайн-сервісів (наприклад, "Pravoman", "BotKeeper", "OpenDataBot") змінює структуру ринку. Ці сервіси пропонують як автоматизовані рішення — наприклад, складання договорів, генерація претензій, аналіз судової практики, — так і доступ до консультантів через чат або відеозв'язок. Попри те, що така діяльність не має повноцінного регламентування, вона стає дедалі популярнішою серед молодшої аудиторії та стартапів [7, с. 111].

Міжнародні консалтингові компанії

Український ринок також залишається привабливим для міжнародних юридичних компаній, особливо у сферах енергетики, інвестицій, будівництва та ІТ. Компанії на кшталт *Dentons*, *CMS Cameron McKenna*, *DLA Piper* активно працюють в Україні через локальні офіси або партнерські фірми. Їхні послуги часто охоплюють транснаціональні проекти, міжнародне арбітражне представництво, дотримання санкційного законодавства тощо [8, с. 138].

2.2. Попит на юридичний консалтинг: ключові тенденції

Юридичний консалтинг в Україні протягом останніх років зазнає істотних трансформацій, викликаних як внутрішніми факторами (зміна законодавства, реформи правової системи, діджиталізація), так і зовнішніми викликами, зокрема економічною нестабільністю, пандемією COVID-19 та повномасштабною війною. Усе це безпосередньо впливає на характер попиту на юридичні консультаційні послуги, структуру запитів клієнтів, формат надання послуг та вимоги до фахівців.

Загальні тенденції зростання попиту

Упродовж останніх п'яти років в Україні спостерігається поступове зростання попиту на юридичний консалтинг, особливо з боку малого та середнього бізнесу (МСБ), а також приватних інвесторів. Це обумовлено розширенням підприємницької діяльності, зростанням правової обізнаності клієнтів та складністю регуляторного поля. Високий попит фіксується у сферах податкового консалтингу, корпоративного структурування, ліцензування та

захисту прав інтелектуальної власності [2, с. 58].

Попри складну економічну ситуацію, бізнес в Україні адаптується до нових умов, шукає варіанти оптимізації ризиків та законного зменшення податкового навантаження. Це стимулює запит на комплексну правову підтримку, яка включає як антикризове консультування, так і юридичний супровід процесів реструктуризації бізнесу, внутрішніх аудитів, дотримання вимог законодавства про санкції тощо [6, с. 104].

Зміна характеру юридичних запитів

Якщо раніше юридичний консалтинг мав переважно реактивний характер (клієнти зверталися вже після виникнення проблеми), то нині дедалі частіше йдеться про превентивний підхід. Компанії починають розглядати правовий супровід як складову стратегічного управління. Клієнти очікують не лише відповіді на правове питання, а й аналітичного прогнозу наслідків, економічної доцільності рішення, альтернативних варіантів дій [1, с. 39].

Особливо зростає попит на комплаєнс-консалтинг, що включає перевірку відповідності діяльності компанії вимогам законодавства, виявлення ризиків, розробку внутрішніх політик та кодексів поведінки. Це особливо актуально для компаній, які працюють із іноземними партнерами або залучають інвестиції [8, с. 133].

Зростання інтересу до галузевих спеціалізацій

Ще однією ключовою тенденцією є зростання попиту на спеціалізовані юридичні послуги в окремих секторах економіки. Так, в умовах війни, суттєво збільшився попит на консалтинг у сферах:

- земельного права та відновлення права власності;
- військового та мобілізаційного законодавства;
- відшкодування збитків та правової допомоги переселенцям;
- енергетичного права (через зруйновану інфраструктуру та зміну ринку постачання);
- публічних закупівель і державно-приватного партнерства [4, с. 90].

Крім того, не зменшується інтерес до сфери ІТ- та цифрового права:

консультування з приводу обробки персональних даних, захисту доменів, авторського права в цифровому середовищі, криптовалют, смарт-контрактів тощо. Ці напрями активно розвиваються, особливо серед молодих юридичних стартапів [5, с. 72].

Онлайн-послуги та діджиталізація

Суттєвою зміною у структурі попиту є перехід до дистанційних юридичних послуг. Після пандемії COVID-19 та з початком повномасштабної війни, багато клієнтів звертаються за консультацією онлайн — через електронну пошту, Zoom, месенджери або юридичні платформи. Це підвищує гнучкість, знижує витрати й водночас змінює вимоги до юристів: зростає значення навичок роботи з цифровими інструментами, автоматизації документообігу, володіння CRM-системами [7, с. 45].

Цифровізація юридичних послуг також відкриває нові формати обслуговування: автоматизовані чати-консультанти, модулі самообслуговування клієнтів, шаблонні документи на замовлення. Відповідно, зростає попит на фахівців, які можуть не лише проконсультувати, але й адаптувати сервіс під цифрові реалії.

Зміна клієнтської аудиторії

Попит на юридичний консалтинг в Україні дедалі більше диверсифікується. Якщо раніше основними клієнтами були великі корпорації, то зараз значна частина замовлень надходить від:

- малого бізнесу (особливо в сфері онлайн-торгівлі, логістики, послуг);
- фізичних осіб — підприємців;
- громадських організацій, благодійних фондів;
- громадян, які потребують правової допомоги у зв'язку з війною (втрата житла, евакуація, сімейні справи) [3, с. 84].

Клієнти стають більш вимогливими, очікуючи швидкого реагування, прозорості вартості послуг, чіткості результату та доступності пояснень. Це спонукає юридичні компанії до гнучкості, інноваційності та клієнтоорієнтованості у веденні бізнесу.

2.3. Проблеми розвитку юридичного консалтингу

Попри значний розвиток юридичного консалтингу в Україні, ринок цієї сфери стикається з численними проблемами, які обмежують його подальший прогрес і ефективність. Серед основних викликів можна виділити правові, економічні, соціальні та організаційні фактори, що безпосередньо впливають на якість і доступність юридичних послуг.

1. Недосконалість правового регулювання

Одна з головних проблем, що обмежує розвиток юридичного консалтингу в Україні, пов'язана з недосконалістю правової системи та частими змінами в законодавстві. Нестабільність правового середовища створює труднощі для консультантів, адже постійно виникають нові правила і норми, що потребують оперативного реагування та адаптації. Водночас, недостатня правова визначеність у багатьох сферах (наприклад, у питаннях регулювання цифрових технологій, інтелектуальної власності, міжнародної торгівлі) ускладнює формування чіткої стратегії для юридичних фірм.

У таких умовах підвищується ризик правових помилок, що може негативно вплинути на репутацію юридичних компаній і поставити під загрозу їх стабільність. Крім того, практичне застосування законодавчих норм не завжди відповідає вимогам часу і міжнародним стандартам, що ускладнює роботу юристів на глобальному ринку [1, с. 56].

2. Висока конкуренція на ринку

З кожним роком конкуренція на ринку юридичних послуг в Україні посилюється. З одного боку, це позитивно впливає на розвиток галузі, адже компанії змушені вдосконалювати свої послуги, пропонувати нові формати роботи з клієнтами, використовувати сучасні технології. З іншого — через високий рівень конкуренції багато малих і середніх фірм змушені знижувати ціни або навіть пропонувати «безкоштовні» консультації на перших етапах співпраці.

Це створює непрозорість ціноутворення, що впливає на якість послуг, а також ставить під сумнів здатність деяких консультантів надавати належний

рівень юридичної допомоги, адже низька ціна не завжди гарантує високу якість [2, с. 82].

3. Низький рівень правової обізнаності громадян

Значною проблемою для розвитку юридичного консалтингу є недостатній рівень правової освіти серед громадян. Багато клієнтів, особливо серед представників малого бізнесу та фізичних осіб, не знають своїх прав і обов'язків, що часто призводить до пізніх звернень за юридичною допомогою. Така ситуація може стати причиною не тільки юридичних помилок, а й значних фінансових втрат [3, с. 125].

Крім того, недовіра до юристів серед частини населення є значною перешкодою для розвитку правової культури. Часто клієнти не хочуть звертатися за консультаціями через страх високих витрат або побоювання щодо надмірної складності правових питань. Це призводить до того, що багато потенційних клієнтів намагаються вирішувати свої питання самостійно, що, як правило, закінчується помилками та навіть юридичними наслідками [4, с. 61].

4. Обмеження доступу до юридичних послуг

Доступність юридичних послуг є ще однією важливою проблемою. Хоча в Україні ринок юридичних послуг розвивається, деякі категорії громадян, особливо в малих містах або селищах, мають обмежений доступ до професійного консалтингу через відсутність юридичних фірм або їх представництв у цих регіонах. Цифровізація може частково вирішити це питання, але все ж наявність фізичних офісів є важливою для певних категорій клієнтів, зокрема для бізнесу, який потребує особистих консультацій або представництва в суді [5, с. 75].

5. Необхідність підвищення кваліфікації юристів

Ще однією проблемою є недостатній рівень кваліфікації деяких фахівців на ринку юридичних послуг. На фоні постійних змін у законодавстві, міжнародних нормах та технологіях, юристи повинні постійно вдосконалювати свої знання та навички. Однак в Україні недостатньо надаються можливості для безперервної професійної освіти та сертифікації юристів. Потрібно створити

ефективні програми навчання, які дозволять консультантам у короткий термін опановувати нові практики та закони, щоб залишатися конкурентоспроможними [6, с. 92].

6. Вплив економічної нестабільності

Окремо варто зазначити, що економічна нестабільність є важливим фактором, що стримує розвиток ринку юридичних послуг. Підприємці та фізичні особи часто змушені економити на юридичних витратах, що призводить до скорочення попиту на послуги юридичних фірм, особливо у кризові періоди. В умовах економічної невизначеності бізнесу важко планувати витрати на юридичний консалтинг, а тому чимало компаній намагаються мінімізувати ці витрати або взагалі обходитися без юридичних послуг, що може мати негативні наслідки в майбутньому [7, с. 48].

Висновки до розділу 2

Ринок юридичних послуг в Україні за останні роки зазнав значних змін. Основними суб'єктами цього ринку є юридичні компанії різних форм власності, а також приватні юристи, які надають послуги як для фізичних, так і для юридичних осіб. Велике значення для розвитку юридичного консалтингу має сучасна організаційна структура і спеціалізація юридичних компаній, яка дозволяє їм зберігати конкурентоспроможність на ринку та забезпечувати якісні послуги своїм клієнтам.

Попит на юридичний консалтинг в Україні виявляє суттєву динаміку: на фоні економічних змін та юридичних потреб бізнесу виникає зростаюча потреба в консультаціях у галузях, пов'язаних з податковим правом, корпоративними спорами, а також цифровими технологіями та інтелектуальною власністю. Водночас, ключовими тенденціями є розвиток онлайн-консультацій, а також збільшення попиту на юридичні послуги у міжнародних питаннях.

Незважаючи на позитивні зміни, ринок юридичних послуг стикається з низкою проблем, серед яких варто виділити нестабільність правового регулювання, низький рівень правової обізнаності серед населення, високу конкуренцію, а також обмеження доступу до юридичних послуг у певних

регіонах країни. Крім того, недостатня кваліфікація деяких юристів і високі економічні ризики створюють бар'єри для ефективного розвитку юридичного консалтингу.

Для подальшого розвитку цієї сфери в Україні важливо вдосконалювати законодавче регулювання ринку юридичних послуг, створюючи прозорі умови для ведення бізнесу і доступу до послуг юридичних компаній. Також необхідно зосередитися на підвищенні кваліфікації юристів та на створенні ефективних механізмів доступу до юридичних консультацій для громадян у різних регіонах країни.

Попри існуючі проблеми, ринок юридичних послуг в Україні має значний потенціал для розвитку, зокрема завдяки використанню новітніх технологій і інноваційних форм консалтингу. Спільними зусиллями юридичних фірм та державних органів можна створити сприятливі умови для подальшого розвитку цієї галузі та збільшення її внеску в економічний розвиток країни.

Розділ 3

Перспективи розвитку юридичного консалтингу в Україні

3.1. Вплив цифрових технологій на консалтингові послуги

Цифрові технології стали важливим чинником розвитку юридичного консалтингу в Україні, відкриваючи нові можливості для юристів та клієнтів. Останніми роками ми спостерігаємо суттєву трансформацію ринку юридичних послуг, в якій цифровізація відіграє ключову роль. Застосування новітніх технологій не тільки змінює спосіб надання юридичних послуг, а й створює нові формати взаємодії між юристами і клієнтами.

1. Онлайн-консультації та платформи

Однією з найбільших змін у сфері юридичного консалтингу є широке впровадження онлайн-консультацій. Відкриття нових цифрових платформ для надання юридичних послуг дозволяє юристам надавати консультації без

необхідності фізичної присутності клієнта. Це не тільки робить послуги доступнішими, а й значно знижує витрати на комунікацію та оформлення документів.

Система онлайн-консультацій і автоматизованих послуг також дозволяє зменшити час на отримання юридичних відповідей та зменшити кількість помилок, пов'язаних із людським фактором [1, с. 56]. Завдяки таким платформам клієнти можуть отримати юридичну допомогу без тривалих затримок, а юристи зможуть обслуговувати більше клієнтів за той самий період часу.

2. Автоматизація документообігу

Автоматизація юридичних послуг є ще одним важливим аспектом цифрової трансформації консалтингової сфери. Раніше складання та оформлення юридичних документів вимагало значної кількості часу і зусиль, а також часто призводило до помилок або неточностей. Застосування спеціалізованих програм для автоматизації документообігу дозволяє скоротити час на підготовку договорів, заяв, позовів і інших юридичних актів, а також підвищити їх точність та відповідність законодавчим вимогам.

Програми для автоматизації також забезпечують стандартизацію юридичних документів, що дозволяє знизити ризик помилок у роботі юриста і підвищити ефективність послуг. Таким чином, цифрові технології сприяють підвищенню якості юридичних послуг і зниженню їх вартості для клієнтів [2, с. 65].

3. Використання штучного інтелекту

Використання штучного інтелекту (ШІ) є наступним етапом в еволюції цифрових технологій на ринку юридичних послуг. Завдяки ШІ юридичні фірми можуть здійснювати більш точний аналіз правових ситуацій, автоматично перевіряти нормативні акти та нормативно-правові документи на відповідність, а також прогнозувати можливі результати судових процесів. Технології машинного навчання дозволяють обробляти величезні масиви даних, що є незамінними для правових компаній, котрі працюють з великими справами або

міжнародними транзакціями.

Застосування ШІ дозволяє скоротити час на аналіз і підготовку юридичних консультацій, що робить юридичні послуги швидшими та менш затратними. Це також створює нові можливості для представлення правових послуг на ринку. Однак важливим залишається питання етичних аспектів і захисту конфіденційної інформації клієнтів, оскільки ШІ може створювати певні ризики для безпеки даних [3, с. 78].

4. Блокчейн у правовій сфері

Використання технології блокчейн також має перспективи для юридичного консалтингу в Україні. Блокчейн, завдяки своїй здатності до забезпечення непідроблюваності даних, відкриває нові можливості для реєстрації угод, договорів та інших юридичних документів. Це дозволяє значно знизити ризик підробки документів і зловживань.

Застосування блокчейн технологій у юридичному консалтингу може забезпечити більшу прозорість та надійність правових операцій, а також зменшити витрати на нотаріальні послуги, реєстрацію та архівування документів. На практиці це може стати ефективним інструментом для бізнесу і державних органів, особливо в таких сферах, як нерухомість, фінанси та інтелектуальна власність [4, с. 45].

5. Зростаюче значення кібербезпеки

З поширенням цифрових технологій в юридичному консалтингу зростає важливість кібербезпеки. Юридичні фірми, що працюють із конфіденційною інформацією, повинні забезпечити високий рівень захисту даних від несанкціонованого доступу. Цифрові платформи та документообіг мають бути надійно захищені, щоб уникнути витоків даних, особливо в умовах підвищеного кіберзагроз. Відповідно, кібербезпека стає важливою частиною стратегічного розвитку юридичних компаній, і вони повинні вкладати кошти в сучасні системи захисту інформації.

6. Перспективи розвитку

Впровадження цифрових технологій на ринку юридичних послуг

відкриває широкі перспективи для розвитку цього сегмента. Зокрема, це стосується підвищення ефективності надання послуг, зниження витрат для юридичних компаній і клієнтів, а також зростання доступності правової допомоги для широких верств населення. Однак для повного використання потенціалу цифрових технологій важливо забезпечити високий рівень цифрової грамотності серед юристів і клієнтів, а також усунути правові прогалини у регулюванні цифрових послуг [5, с. 92].

3.2. Зарубіжний досвід і можливості його адаптації

У глобалізованому світі юридичні фірми в Україні активно вивчають і використовують досвід міжнародних колег для розвитку власного бізнесу та надання послуг. Враховуючи успіхи правових систем інших країн у галузі юридичного консалтингу, важливо звернути увагу на досвід передових країн, таких як Сполучені Штати Америки, Великобританія та країни Європейського Союзу, де юридичні послуги давно стали частиною сучасної економіки.

1. Міжнародна стандартизація юридичних послуг

Одним з найбільш важливих аспектів, що визначає ефективність юридичного консалтингу в зарубіжних країнах, є міжнародна стандартизація послуг. У США та Великобританії юридичні фірми широко застосовують стандарти ISO та інші сертифікаційні системи для забезпечення високої якості своїх послуг. Це дозволяє клієнтам бути впевненими в тому, що юридична консультація буде надана згідно з міжнародними вимогами.

В Україні зростає потреба в адаптації таких міжнародних стандартів для досягнення високого рівня послуг та підвищення конкурентоспроможності місцевих юридичних фірм. Зокрема, це стосується введення сертифікацій і стандартизованих процесів для юристів та консалтингових компаній. Впровадження міжнародних стандартів дозволяє не лише покращити якість послуг, а й забезпечити їхню прозорість та відповідність вимогам клієнтів [1, с. 112].

2. Юридичні технології в США та Великобританії

Зарубіжний досвід показує, що в Сполучених Штатах Америки та

Великобританії велика увага приділяється інноваціям у юридичних технологіях, зокрема розробці платформ для онлайн-консультацій і автоматизованих юридичних послуг. Наприклад, у США існують юридичні стартапи, які надають послуги по всьому спектру права, включаючи податкові консультації, через інтернет, використовуючи штучний інтелект та автоматизовані системи. В Україні подібні інноваційні платформи тільки починають з'являтися, і їх розвиток може значно підвищити доступність правових послуг для широкого загалу.

Великобританія також стала однією з перших країн, де активно розвиваються цифрові юридичні послуги через спеціалізовані платформи. Впровадження цих технологій дає змогу не тільки знижувати витрати на обслуговування клієнтів, а й значно зменшити час на надання консультацій, що є особливо важливим в умовах швидко змінюваного законодавства [2, с. 134].

Для адаптації цього досвіду в Україні важливо створити умови для розвитку юридичних стартапів і підтримки інновацій, а також враховувати специфіку правового поля і попиту на юридичні послуги.

3. Адаптація міжнародних моделей правового консалтингу

Адаптація міжнародного досвіду в юридичному консалтингу в Україні вимагає не лише застосування нових технологій, але й адаптації самих моделей надання послуг. Одним із прикладів успішного застосування зарубіжних моделей є система фіксованих тарифів, яка застосовується в США та Великобританії. Ця модель дозволяє клієнтам знати заздалегідь, скільки коштуватимуть юридичні послуги, що підвищує рівень довіри до юридичних фірм.

В Україні традиційно юридичні послуги оцінюються за погодинною ставкою, що може бути складним для клієнтів, які не знайомі з ринком. Адаптація тарифних моделей, схожих на зарубіжні, дозволить підвищити прозорість ціноутворення та зробить юридичні послуги більш доступними для малого та середнього бізнесу.

4. Інтеграція іноземних юридичних фірм

Деякі великі міжнародні юридичні фірми вже мають свої представництва в Україні, але зростаюча конкуренція на ринку юридичних послуг потребує більш тісної інтеграції з міжнародними партнерами. Інтеграція іноземних юридичних фірм в український ринок дозволяє використовувати передовий досвід і знання міжнародних правових систем, а також отримати доступ до новітніх інструментів і технологій, які вже активно застосовуються за кордоном.

Міжнародний досвід показує, що такі іноземні юридичні фірми успішно адаптуються до локальних умов, зберігаючи при цьому високу якість своїх послуг. В Україні важливим аспектом є налагодження партнерських відносин між місцевими і міжнародними компаніями, що дозволяє швидше адаптувати передові технології та стратегії до національного контексту [3, с. 89].

5. Проблеми адаптації

Незважаючи на численні переваги, адаптація зарубіжного досвіду до українських реалій стикається з певними труднощами. Однією з основних проблем є недостатній рівень правової обізнаності населення та недостатня цифрова грамотність. Крім того, незрозуміле законодавче регулювання в деяких сферах юридичного консалтингу, зокрема в сфері онлайн-консультацій та юридичних стартапів, може стати бар'єром для впровадження нових технологій.

Незважаючи на це, є перспективи для подальшої адаптації міжнародного досвіду, зокрема через співпрацю з міжнародними організаціями, участь у міжнародних конференціях та обміни досвідом між юридичними компаніями [4, с. 76].

3.3. Шляхи вдосконалення правового регулювання юридичного консалтингу

Правове регулювання юридичного консалтингу є важливим аспектом, що впливає на ефективність надання правових послуг у будь-якій країні, зокрема в Україні. В умовах швидкого розвитку ринку юридичних послуг та постійних змін у законодавстві, потреба у вдосконаленні правового регулювання є надзвичайно актуальною. Зміни в нормативно-правовій базі повинні

забезпечити стабільність, прозорість і підвищити довіру до юридичних фірм та консультантів.

1. Гармонізація національних стандартів з міжнародними вимогами

Одним із основних шляхів удосконалення правового регулювання є гармонізація національних стандартів з міжнародними вимогами. В Україні, як і в більшості країн, вже існують певні правила та закони, що регулюють діяльність юридичних фірм. Проте, для досягнення високих стандартів якості послуг та відповідності міжнародним вимогам, Україні слід адаптувати законодавство до міжнародних норм.

Зокрема, це стосується питань професійної відповідальності, стандартів якості послуг та етичних норм. Україні необхідно сприяти тому, щоб юристи та юридичні фірми дотримувалися міжнародно визнаних стандартів якості, таких як ISO 9001, а також інтегрувати кращі практики зарубіжних країн для розвитку інноваційних моделей юридичних послуг [1, с. 150].

2. Впровадження системи ліцензування та сертифікації

Для забезпечення якості юридичних послуг та захисту прав клієнтів важливо вдосконалити систему ліцензування та сертифікації юридичних компаній і консалтингових фірм. Це дозволить забезпечити контроль за дотриманням стандартів і вимог, а також сприятиме підвищенню професійного рівня юридичних консультантів. Ліцензування та сертифікація можуть стати важливими інструментами для того, щоб юридичні фірми відповідали високим вимогам якості та етики.

У багатьох розвинених країнах, таких як США та Великобританія, сертифікація є важливою частиною роботи юридичних компаній, і її слід адаптувати й в Україні. Ця система дозволяє не тільки забезпечити високий рівень професіоналізму серед консультантів, а й створити додаткові механізми для контролю якості послуг [2, с. 123].

3. Створення єдиного реєстру юридичних фірм і консультантів

Створення єдиного реєстру юридичних фірм і консультантів дозволить забезпечити прозорість ринку юридичних послуг та підвищити рівень довіри до

професії. Така ініціатива є необхідною для забезпечення клієнтів правовою інформацією про компанії та їх кваліфікацію. Реєстрація юридичних фірм, на основі їхньої ліцензії, дозволить створити простий і доступний механізм перевірки професіоналізму консультантів.

Цей реєстр також може включати інформацію про рівень кваліфікації, спеціалізацію, а також відгуки клієнтів, що дозволить спростити вибір правового консультанта для бізнесу та громадян [3, с. 77]. Реєстрація таких фірм допоможе зменшити кількість шахрайських практик і підвищить рівень відповідальності юридичних фірм перед клієнтами.

4. Розробка і впровадження спеціальних правових норм для юридичних стартапів

Зважаючи на зростаючий попит на юридичні стартапи та інноваційні юридичні послуги, важливо створити спеціальні правові норми для юридичних стартапів. Це дозволить правовим стартапам і новим компаніям на ринку консалтингу працювати у легітимному полі, дотримуючись відповідних норм і стандартів.

Особливу увагу слід приділяти правовому регулюванню онлайн-консультацій, оскільки з розвитком цифрових технологій з'являються нові можливості для надання правових послуг дистанційно. Україні необхідно адаптувати своє законодавство до нових реалій, забезпечивши підтримку інновацій, не порушуючи правових норм, що захищають інтереси клієнтів та юристів [4, с. 66].

5. Підвищення правової освіти та етики серед юридичних консультантів

Не менш важливим є підвищення рівня правової освіти та етики серед юридичних консультантів. Оскільки юридичний консалтинг часто передбачає роботу з складними правовими питаннями, що потребують високого рівня кваліфікації, важливо створити механізми постійного навчання та сертифікації юристів. Державні органи повинні забезпечити проведення регулярних тренінгів, семінарів та інших заходів для покращення професійного розвитку юридичних консультантів, щоб вони могли надавати послуги на найвищому

рівні.

6. Підвищення прозорості та боротьба з корупцією

Для вдосконалення правового регулювання важливо також працювати над підвищенням прозорості діяльності юридичних фірм. Потрібно запровадити чіткі механізми контролю за діяльністю юридичних компаній, забезпечуючи доступ громадян до інформації про їх роботу. Це дозволить не лише уникнути корупційних проявів у сфері консалтингу, але й забезпечити надання правових послуг у відповідності до найвищих стандартів.

Висновки до розділу 3

У результаті аналізу перспектив розвитку юридичного консалтингу в Україні можна зробити кілька ключових висновків:

Цифровізація консалтингових послуг: Впровадження цифрових технологій відкриває нові можливості для розвитку юридичного консалтингу. Зокрема, розвиток онлайн-платформ, автоматизація юридичних процесів та використання штучного інтелекту створюють значні переваги для якості та доступності послуг. Проте важливо не лише інтегрувати нові технології, але й розробити ефективні правові механізми їхнього регулювання.

Адаптація зарубіжного досвіду: Аналіз досвіду інших країн показав, що впровадження міжнародних стандартів та правил у правовому консалтингу може значно підвищити рівень послуг в Україні. Важливо враховувати специфіку українського ринку і адаптувати успішні іноземні практики до національних умов, що дозволить поліпшити ефективність правового консалтингу.

Покращення правового регулювання: Одним із найбільш перспективних напрямів є вдосконалення правового регулювання юридичного консалтингу. В Україні необхідно впровадити більш жорсткі норми ліцензування та сертифікації юридичних фірм, що дозволить забезпечити високий рівень якості послуг та зменшити можливість порушення етичних норм. Крім того, потрібно активно працювати над гармонізацією національних стандартів з міжнародними вимогами.

Зростання попиту на юридичні послуги: Наразі на ринку юридичних послуг спостерігається постійне зростання попиту, зокрема на консультації у сферах бізнесу та технологій. Це створює умови для розвитку спеціалізованих послуг та розширення юридичних фірм.

Забезпечення професіоналізму та етики: Важливим напрямком розвитку є підвищення рівня професіоналізму серед юристів та консультантів. Для цього слід створити відповідні навчальні програми та сертифікаційні системи, що сприятимуть підвищенню якості консалтингових послуг.

Узагалі, розвиток юридичного консалтингу в Україні має значний потенціал для вдосконалення, зокрема через інтеграцію сучасних технологій, адаптацію кращих міжнародних практик і вдосконалення правового регулювання. Ці зміни сприятимуть не лише зростанню ринку, але й покращенню якості наданих послуг, що в кінцевому підсумку відповідає потребам сучасного бізнесу та громадян.

Висновки

Юридичний консалтинг в Україні є важливою складовою розвитку правової системи та бізнес-середовища країни. З огляду на швидкі зміни у законодавстві, розвиток цифрових технологій та зростання попиту на висококваліфіковані юридичні послуги, юридичний консалтинг стає не лише інструментом забезпечення правового супроводу, а й важливим фактором для розвитку економіки та бізнесу.

У першому розділі роботи було розглянуто основні теоретичні засади юридичного консалтингу, включаючи визначення його сутності, види послуг, правове регулювання та історичний контекст становлення юридичного

консалтингу в Україні. З'ясовано, що юридичний консалтинг охоплює широкий спектр послуг, включаючи консультації, супровід угод, судові представництва та інші спеціалізовані послуги, що мають важливе значення для розвитку бізнесу та суспільства в цілому. Зокрема, правове регулювання цієї сфери в Україні потребує подальшого вдосконалення для відповідності міжнародним стандартам.

Другий розділ роботи присвячений сучасному стану юридичного консалтингу в Україні. Виявлено основні проблеми, такі як недостатній рівень прозорості ринку юридичних послуг, відсутність належної сертифікації та ліцензування, а також невизначеність у правовому регулюванні нових форм консалтингу. Однак виявлені позитивні тенденції, такі як зростання попиту на юридичні послуги в певних сферах, зокрема в бізнесі та технологіях, а також розвиток спеціалізованих послуг, дають можливість для подальшого розвитку цієї галузі.

У третьому розділі було розглянуто перспективи розвитку юридичного консалтингу в Україні. Зокрема, підкреслено важливість інтеграції цифрових технологій та інноваційних підходів до консалтингових послуг. Однак одночасно зазначено необхідність адаптації правового регулювання до цих змін. Важливим напрямом розвитку є також адаптація міжнародного досвіду та вдосконалення системи сертифікації і ліцензування, що сприятиме підвищенню рівня професіоналізму на ринку.

Загалом, юридичний консалтинг в Україні має великий потенціал для розвитку, але для цього необхідно вдосконалити правову базу, інтегрувати інноваційні технології та підвищити рівень етики та професіоналізму серед юристів. Лише за таких умов юридичний консалтинг зможе надавати високоякісні послуги, що відповідають вимогам сучасного бізнесу та громадян.

Таким чином, юридичний консалтинг в Україні знаходиться на етапі значних трансформацій, і його подальший розвиток потребує системного підходу до вдосконалення правового регулювання, підтримки інновацій та інтеграції кращих міжнародних практик. Це дозволить Україні стати більш

конкурентоспроможною на світовому ринку юридичних послуг та забезпечить високий рівень правового забезпечення для бізнесу та громадян.

Список використаних джерел

1. Гусєв, С. І. (2020). *Юридичний консалтинг в Україні: теоретичні засади та практичні аспекти*. Київ: Юрінком Інтер. [1, с. 45]
2. Демидов, В. А. (2018). *Сучасні тенденції розвитку юридичних послуг в Україні*. Харків: Право. [2, с. 78]
3. Іванова, О. В. (2021). *Правове регулювання юридичних послуг в Україні*. Київ: Наукова думка. [3, с. 102]
4. Коваль, І. Ю. (2019). *Історія юридичного консалтингу в Україні*. Одеса: Юридична книга. [4, с. 55]
5. Соловйов, О. М. (2022). *Цифрові технології у юридичному консалтингу*. Львів: Літера ЛТД. [5, с. 134]
6. Шевченко, Л. О. (2020). *Міжнародний досвід у сфері юридичних послуг: перспективи для України*. Київ: Юридична агенція «Правовий світ». [6, с. 90]
7. Литвин, М. В. (2019). *Аналіз ринку юридичних послуг в Україні*. Харків: Юридична наука. [7, с. 121]
8. Петренко, Ю. В. (2021). *Розвиток юридичного консалтингу в Україні: проблеми та перспективи*. Київ: Видавництво «Право і справедливість». [8, с. 210]
9. Баришев, О. М. (2020). *Тendenції розвитку ринку юридичних послуг в Україні в умовах глобалізації*. Одеса: Видавництво «Юридична книга». [9, с. 50]
10. Лісова, Т. М. (2022). *Юридичний консалтинг та інноваційні технології: глобальний досвід та українські реалії*. Київ: Видавництво «Інтерсервіс». [10, с. 185]
11. Гавриленко, О. П. (2019). *Правове регулювання юридичних консультаційних послуг в Україні: питання сучасності*. Харків: Правова освіта. [11, с. 60]
12. Мельник, Д. І. (2021). *Юридичні послуги в Україні: стан та тенденції розвитку*. Львів: Літера. [12, с. 138]

13. Сидоренко, К. О. (2018). *Юридичний консалтинг: правові, економічні та організаційні аспекти*. Київ: Професійний правник. [13, с. 75]
14. Кириченко, Л. О. (2022). *Аналіз проблем юридичних консультаційних послуг в Україні*. Харків: Інститут правових досліджень. [14, с. 97]
15. Кравченко, О. М. (2020). *Міжнародні стандарти юридичного консалтингу: як адаптувати до українських реалій?*. Київ: Науковий центр правових досліджень. [15, с. 112]

Додатки

Додаток А

Діаграма розвитку попиту на юридичні послуги в Україні

Рік	Зміни на ринку юридичних послуг	Причини змін
2018	Зростання попиту на ІТ-консалтинг	Розвиток цифрових технологій в юридичній сфері
2019	Розвиток практик юридичних стартапів	Інноваційні методи роботи, стартап-індустрія
2020	Зростання потреби у консультаціях з корпоративного права	Бізнес, що розвивається, потребує юридичної підтримки
2021	Розширення послуг у сфері медіації	Зростання запиту на альтернативні методи вирішення спорів

Додаток Б

Умовні статистичні дані щодо розвитку юридичного консалтингу в Україні:

Показник	2020	2021	2022	2023
Кількість юр. компаній	540	580	610	645
Частка онлайн-консультацій (%)	35%	44%	52%	61%
Попит на сімейне право (%)	22%	24%	28%	30%